

Din titlul operei şi din dedicaţia către vodă Brîncoveanu desprindem caracterul lucrării. Este vorba de o istorie prescurtată a lumii vechi, pe care mitropolitul Antim Ivireanul a elaborat-o folosindu-se nu atât de textul cărţilor Vechiului Testament, cit mai ales de unele lucrări istorice şi de Cronografele atît de mult traduse şi răspîndite în vremea aceasta în Muntenia şi Moldova¹.

Manuscrisul cuprinde 503² portrete în medalion, de aceeaşi mărime, avînd 31 mm în diametru, cu excepţia portretului ce-l reprezintă pe Dumnezeu-tatăl, care are un diametru de 80 mm, şi a medalionului de la f. 21, care-l reprezintă pe Iisus Emanuel şi care are diametrul de 38 mm³. Fiecare medalion cuprinde, în interior, numele persoanei pe care o înfăţişează.

În afara celor 503 portrete, manuscrisul mai cuprinde 3 schiţe şi 8 desene în medalion, reprezentînd diferite scene, asupra cărora vom reveni.

Serierea, cursivă, este executată cu o deosebită grijă şi fineţe, iar textul operei, cu rare excepţii, este aşezat pe două coloane, în lăţimea manuscrisului, nu în lungime. Textul coloanelor, ce se referă la portretele fiecărei pagini, se continuă pe coloanele corespunzătoare ale paginii următoare; nu se trece, în cadrul aceleiaşi pagini, de pe prima coloană pe a doua.

Portretele sînt aşezate, la rîndul lor, cu multă atenţie. Ele au privirile îndreptate spre dreapta sau spre stînga, după cum sînt aşezate în interiorul coloanelor: mai exact, au privirile îndreptate spre mijlocul manuscrisului. Portretele centrale sînt reprezentate mai ales din faţă.

Opera propriu-zisă începe cu fila 4, ocupată în întregime de text, care este aşezat în lungimea manuscrisului şi care este intitulat: « Povestire pre scurt pentru zidirea lui Adam ». Subliniem absenţa capitolului privitor la cosmogonie, atît de bine reprezentat în Cronografe.

Fila 4^v cuprinde, pe prima coloană, povestirea în legătură cu fiii lui Adam: Cain, Avel şi Lameh, iar pe coloana a doua viaţa personajelor de la Enos pînă la Matusala. Coloanele sînt separate între ele de portretul lui Dumnezeu-tatăl, înfăţişat sub figura unui patriarh, bogat înveşmîntat, care ţine în mîna stîngă globul cu cruce şi care binecuvîntează cu dreapta.

Dedesubt, într-un romb cu chenar înflorat, sînt scrise iniţialele simbolice ale dumnezeirii: OΩN. De o parte şi de alta a rombului, în medalion, sînt redată chipurile lui Adam⁴ şi a Evei⁵, lucrate ca toate celelalte, în laviu.

Portretul lui Adam este acela al unui bărbat încă tînăr, cu barbă, mustăţi şi plete ce-i atîrnă pe umărul drept. Străbuna Eva întruchiează în portretul de faţă gingăşia desăvîrşită. Cu bustul gol, ca şi al lui Adam, Eva este înfăţişată sub aspectul unei femei ce exprimă multă senzualitate; din părul desfăcut în creştet, ce-i cade bogat pe umeri, o şuviţă s-a desfăcut de pe umărul drept şi s-a prelins spre sîn. Ochii, încadraţi de sprîncene arcuite, privesc cu multă dragoste spre Adam. Gura şi nasul, de-abia schiţate, dau şi mai mult farmec acestui portret.

De la Adam se desfac patru linii ce duc spre primii patru născuţi: Cain⁶ şi Avel⁷ şi fetele: Halmana⁸ şi Delvora⁹. De la portretul lui Cain se desface o fişie de 4 mm lăţime, care va indica descendenţa sa în linie bărbătească pînă la potop, linie întreruptă pe această filă de chipul lui Enoh¹⁰.

Sub rombul cu iniţialele OΩN este situat portretul celui de-al treilea fiu al lui Adam, Set¹¹. De la portretul lui Set¹² se desface o fişie de 10 mm lăţime, colorată în roşu, care va uni toate personajele biblice de parte bărbătească, în descendenţă directă, pînă la Iisus Hristos şi pe care noi o vom numi fişia centrală. Enos¹³ este al doilea şi ultimul portret de pe fişia genealogică a acestei file.

Fila 5 cuprinde, pe prima coloană, textul ce se ocupă cu personajele descendente din Cain, de la Iovl pînă la potop, iar pe coloana a doua textul în legătură cu Lameh şi cu Noe, personaje de pe fişia centrală, reprezentate în paginile următoare.

În stînga primei coloane, pe fişia descendenţei din Cain, sînt desenate portretele lui Gaidad¹⁴, Maleleil¹⁵ şi Mathusala¹⁶, cu bărbi şi veşminte primitive. Au toţi privirile îndreptate spre interiorul manuscrisului. Între cele două coloane ale textului, pe fişia centrală, întîlnim portretele lui Cainan¹⁷, Maleleil¹⁸, desenat din faţă, şi al lui Iared¹⁹.

La fila 5^v, Antim Ivireanul se ocupă, pe ambele coloane ale textului, de elemente de cronologie biblică şi de consideraţii privitoare la potop şi la începuturile Babilonului. Cele zece portrete de pe această pagină înfăţişează, la marginea primei coloane, pe Lameh²⁰, pe

¹ Cf. Iulian Ştefănescu, *Cronografele româneşti: tipul Danovici, partea I* în RIR vol. IX (1939), p. 1-77; D. Russo, *Studii istorice greco-române*, t. I, Buc., 1939, p. 53-100. Vezi la p. 368-389 sursele de inspiraţie ale litului Antim.

² Şt. Berechet numără greşit 515 portrete. Cf. *Un manuscris de zugrăveală*, p. 132.

³ Dimensiunile manuscrisului şi ale medalioanelor ne-au fost comunicate de Biblioteca Academiei de Ştiinţe a R. S. S. Ucrainiene.

⁴ Numerotarea personajelor este făcută prin cifra de jos. Cea de sus indică trimitere la subsolul paginii.

⁵ În ms. Sith. Corectarea numelor proprii este făcută după ediţia românească a Bibliei din anul 1936.